

Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid

Jaarverslag eerste helft 2015

1. Inleiding

Sinds 2010 worden grootschalige detailhandelsontwikkelingen in de Provincie Noord-Holland meer regionaal op elkaar afgestemd. Er zijn op 25 mei 2010 twee regionale adviescommissies detailhandel ingesteld, één voor het noordelijke (RAC NHN) en één voor het zuidelijke grondgebied (RAC NHZ)¹. Met de inwerkingtreding van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie op 1 november 2010 dienen gemeenten grootschalige detailhandelsontwikkelingen regionaal af te stemmen door advies te vragen aan de betreffende Regionale Adviescommissie. De Provinciale Verordening verwijst daarbij naar het betrokken provinciale detailhandelsbeleid.

Op 15 december 2014 stelden Provinciale Staten de nota Detailhandelsbeleid Noord-Holland 2015-2020 vast. Deze nota bevat het beleidskader met ambities, beleidsdoelstellingen en randvoorwaarden voor de detailhandelsstructuur, alsmede een toelichting op de instrumenten om dit beleid uit te voeren. De regionale adviescommissies toetsen ten minste aan het Detailhandelsbeleid Noord-Holland, de Structuurvisie Noord-Holland 2040, de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie en (indien aanwezig) het regionale beleid voor detailhandel. De regionale adviescommissies brengen gevraagd en ongevraagd advies uit aan het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

2. Taakinvulling

In het actuele provinciale detailhandelsbeleid is gekozen voor een aanscherping van de verplichte advisering in bestaande winkelcentra.¹ De redenen hiervoor zijn dat het criterium van 5.000 m² uitbreiding voor veel winkelcentra erg fors bleek. De toenemende leegstand vraagt om weloverwogen keuzes. Ook hebben middelgrote uitbreidingen, tussen 1.500 en 5.000 m², in gebieden met weinig marktruimte (zoals bijvoorbeeld Noord-Holland Noord) potentieel negatieve effecten op de detailhandelsstructuur en vragen daarom om een regionaal advies.

¹ Het detailhandelsbeleid dat tot en met 2014 gold en de Provinciale Ruimtelijke Verordening die tot in de eerste helft van 2015 gold, bepaalden dat nieuwe detailhandelsontwikkelingen groter dan 5.000 m² w.v.o. in bestaande winkelcentra en groter dan 1.500 m² w.v.o. buiten de bestaande locaties verplicht regionaal moest worden afgestemd in een RAC. Regionale afstemming is ook verplicht voor nieuwe volumineuze detailhandel groter dan 1.500 m² op een bedrijventerrein. De gemeente die over nieuwe plannen een planologisch besluit wil nemen, is verplicht om de RAC advies te vragen, vóór de vaststelling van een bestemmingsplan of het nemen van een projectbesluit.

In concreto betekent dit dat alle plannen groter dan 1.500 m² worden afgestemd. Dit gebeurt in de vorm van een advies van de betrokken RAC. Een uitzondering hierop vormen plannen voor ontwikkelingen in specifiek te benoemen bestaande grote winkelcentra. Voor deze winkelcentra moeten detailhandelsplannen groter dan 3.000 m² voor advisering aan de RAC's worden voorgelegd. Dit betreft alle hoofdwinkelcentra (meer dan 25.000 m² w.v.o.): de centra van Alkmaar, Amstelveen, Amsterdam, Beverwijk, Bussum, Den Helder, Haarlem, Heerhugowaard, Hilversum, Hoofddorp, Hoorn, Purmerend, Schagen en Zaandam) en de grote ondersteunende centra (meer dan 25.000 m² w.v.o.): Amsterdam Buikslotermeerplein en Amsterdam Amsterdamse Poort.

De genoemde grootte van winkelplannen (1.500 m² en 3.000 m²) geldt voor de totale ontwikkeling in een winkelgebied (en dus niet per winkel) en voor een tijdsperiode van twee jaar.

De wijziging wordt in 2015 verwerkt in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV).

Het advies van de RAC is een advies aan de betreffende gemeente en aan de provincie. Het advies wordt gebaseerd op provinciaal beleid, regionale visies en eventueel gemeentelijk beleid. Door de RAC moeten onder meer de plaats en het draagvlak van de ontwikkeling vanuit de regionale structuur en marktruimte, de mobiliteitseffecten en de ruimtelijke inpassing worden beoordeeld. De gemeente is verantwoordelijk voor het verstrekken van de informatie daarover.

Het is de bedoeling dat elke regio, binnen de kaders van het provinciale detailhandelsbeleid, een eigen detailhandelsbeleid opstelt. Vanaf 2016 zal de provincie de regionale visies verplicht stellen bij het opnemen van detailhandelsontwikkelingen (groter dan 1.500 m²/ 3.000 m²) in ruimtelijke plannen. De provincie zal hier ook inhoudelijke en procedurele eisen aan stellen. Deze visies moeten elke vijf jaar worden geactualiseerd.

De RAC zal het regionale beleid in toepasselijke gevallen als toetsingskader gebruiken, zoals het in 2011 geactualiseerde beleidskader van de Stadsregio Amsterdam. Verder adviseert de RAC over wijzigingen van het Detailhandelsbeleid Noord-Holland en wijzigingen van het regionale beleid voor detailhandel.

Hieronder is de route uitgewerkt die het advies van de RAC volgt:

- Burgemeester en wethouders van een gemeente die een bestemmingsplan, beheersverordening, projectbesluit, uitwerkings- of wijzigingsplan voorbereiden verzoeken (sinds 1 november 2010 verplicht) de Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland die bevoegd is voor die betreffende gemeente om advies. Dit heeft betrekking op grootschalige detailhandelsplannen met regionale impact;
- Dit adviesverzoek wordt ingediend voorafgaand aan het vooroverleg als bedoeld in artikel 3.1.1 respectievelijk 5.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening;
- Het adviesverzoek als bedoeld in het eerste lid wordt ingediend bij het secretariaat van de betrokken RAC;
- Een RAC brengt binnen acht weken na ontvangst van het adviesverzoek schriftelijk advies uit aan het College van Gedeputeerde Staten en aan het College van Burgemeester en Wethouders van de betreffende gemeente;
- De RAC geeft aan op welke wijze zij tot haar advies is gekomen.

Na de instelling van de ADZ zal, op basis van het geldende detailhandelsbeleid en provinciale verordening, een nieuw reglement worden opgesteld. Hiervan zal een beschrijving van de routing van de adviezen onderdeel uitmaken.

3. Actualisatie provinciaal detailhandelsbeleid

In 2012 vroeg het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland om een evaluatie van het reglement van de RAC. Zowel de RAC Noord-Holland Zuid als de RAC Noord-Holland Noord hebben dit gedaan. De evaluaties zijn met de provincie besproken. Dit leidde tot de volgende aandachtspunten:

- de borging van de deskundigheid uit de markt staat onder druk doordat het Hoofdbedrijfschap Detailhandel en de Kamer van Koophandel per 1 januari 2014 niet meer kunnen functioneren in de RAC's;
- in Noord-Holland Zuid is een intensievere afstemming en grotere efficiency tussen Stadsregio (Regionale Commissie Winkelplanning) en Amsterdam (Commissie Winkelplanning Amsterdam) en de RAC gewenst. Onderzocht zal worden of samenvoeging van de commissies mogelijk is.

De provincie constateerde dat de evaluatie van de RAC's niet los kan worden gezien van de evaluatie van het provinciale detailhandelsbeleid. Besloten is om de beleidsevaluatie in 2013 te starten. Op 23 januari 2014 is een eerste aanzet met RAC NHZ en NHN besproken. De uitkomsten gaven mede vorm aan de hoofdlijnen van het nieuwe provinciale detailhandelsbeleid dat op 18 juni 2014 aan Statencommissieleden en wethouders is voorgelegd. Nadat beide commissies over de belangrijkste beleidswijzigingen hadden geadviseerd, is de beleidsnota detailhandel eind 2014 aan het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voorgelegd. De laatste stelden het detailhandelsbeleid op 15 december 2014 vast. Het nieuwe beleid trad per die datum in werking.

Dit nieuwe beleid vereist aansluitend een aanpassing van de Provinciale Verordening op de Structuurvisie. Deze zal naar verwachting in de tweede helft van 2015 worden vastgesteld.

Voortvloeiend uit het nieuwe provinciale detailhandelsbeleid en op bestuurlijk verzoek van Provincie, Stadsregio Amsterdam en gemeente Amsterdam is in 2013 het onderzoek gestart naar optimalisering van de advisering door de toenmalige commissies winkelplanning. Eind 2013 en begin 2014 zijn mogelijkheden aan betrokken bestuurders voorgelegd. Vervolgens is door Adviesbureau Oosterman in de zomer van 2014 een adviesrapport uitgebracht. Het rapport is aan betrokken bestuurders in Provincie, Stadsregio Amsterdam en gemeente Amsterdam voorgelegd, die alle de hoofdlijnen van dit advies onderschreven. In juni 2015 stemden Provinciale Staten en de Regioraad van de Stadsregio Amsterdam in met de samenwerkingsregeling die de instelling van de nieuwe adviescommissie detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ) per 1 juli 2015 mogelijk maakte. Naar verwachting zal de gemeente Amsterdam zich hierbij aansluiten, nadat zij haar eigen Commissie Winkelplanning zal hebben opgeheven.

Als gevolg van de instelling van de ADZ heeft dit jaarverslag alleen betrekking op de periode 1 januari tot en met 1 juli 2015.

4. Besproken onderwerpen

De voltallige RAC NHZ evenals de agendacommissie kwamen in de eerste helft van 2015 drie keer bijeen.

5. Resultaten

In de eerste helft van 2015 bracht de RAC NHZ drie adviezen uit.

Hieronder zijn de uitgebracht adviezen vermeld, voorzien van een korte samenvatting:

– Ontwerp structuurvisie – Oostzaan

De RAC NHZ bracht in februari 2015 een positief advies uit over de ontwerp structuurvisie van de gemeente Oostzaan. De RAC NHZ was verheugd dat de gemeente Oostzaan in haar ontwerp-structuurvisie kaders aangaf voor detailhandel die bovendien pasten binnen het detailhandelsbeleid van de provincie Noord-Holland. De commissie onderschreef de keuze voor clustering van detailhandel in een primaire (centrum) en secundaire kern (Klaverweide). De commissie adviseerde om te verhelderen waar detailhandel buiten de kern zou worden uitgesloten, in lijn met het provinciale en regionale detailhandelsbeleid. Verder adviseerde de commissie om uit te werken hoe de detailhandelsstructuur zou kunnen worden behouden en zo mogelijk versterkt en hoe leegkomende winkelpanden ingevuld zouden kunnen worden. De commissie miste een uitspraak over detailhandel op bedrijventerreinen, waarbij rekening gehouden werd met het regionale krachtenveld en de vigerende beleidskaders.

– Bouwmarkt en tuincentrum Zeeburgereiland – Amsterdam

In juni 2015 adviseerde de RAC NHZ positief over de voorgenomen toevoeging van een bouwmarkt en tuincentrum op het Zeeburgereiland in Amsterdam. De RAC NHZ woog het bestaande en toekomstige aanbod aan bouwmarkten in de nabijheid mee, respectievelijk de grote bouwmarkten in Amsterdam Zuidoost en de nog te realiseren bouwmarkt aan de D. Goedkoopstraat/Spaklerweg. In dat licht adviseerde de commissie een maximale omvang van 3.000 - 4.000 m². Daarnaast zag zij het als onwenselijk om elders in het gebied, denk aan IJburg, nog meer bouwmarkten te realiseren. Verder zou de bestemming voor de bouwmarkt flexibel gemaakt kunnen worden, zodat op termijn ook andere bedrijfsfuncties, maar geen winkelfuncties, op deze locatie mogelijk zouden zijn. De RAC NHZ adviseerde om de functie tuincentrum in het bestemmingsplan duidelijk te definiëren, vanwege de grote mate van branchevervaging bij tuincentra.

– Ontwerp beleidsnota commerciële voorzieningen – Haarlemmermeer

De RAC NHZ adviseerde in juni 2015 positief over de ontwerp beleidsnota commerciële voorzieningen Haarlemmermeer 2015 d.d. 30 april 2015. De commissie gaf onder andere mee om begrippen duidelijker te definiëren, een ontwikkelingsstrategie toe te voegen en de onderdelen aan te passen waar strijdigheid met het provinciale en regionale detailhandelsbeleid werd geconstateerd.

6. Overige bijdragen

In de gezamenlijke vergaderingen met de RCW nam de RAC NHZ kennis van en droeg bij aan de advisering over de voorgenomen herijking van delen van het detailhandelsbeleid van de Stadsregio Amsterdam.

7. Samenstelling van de RAC NHZ

De volgende partijen kunnen volgens het reglement leden aanwijzen voor de RAC:

- gemeenten;
- werkgeversorganisaties;
- werknemersorganisaties;
- consumentenorganisaties;
- Kamers van Koophandel.

De voorzitter is onafhankelijk en heeft geen zitting in de RAC noch stemrecht. De voorzitter mag ook geen bestuurlijke functie vervullen. Om praktische redenen is er voor gekozen dat de plaatsvervangend voorzitter wel uit het midden van de RAC komt. In 2012 is dhr. Appelman hiertoe benoemd.

Voortvloeiend uit de evaluatie is in 2013 gestart met de verkenning van nieuwe deelnemende partijen/organisaties in de RAC. Dit hing mede samen met de veranderende taken van de Kamers van Koophandel en de opheffing van het Hoofdbedrijfschap Detailhandel met ingang van 2014. Daarnaast constateerde de RAC in de evaluatie een behoefte aan borging van deskundigheid uit de markt. Dit aspect vormde onderdeel van de nieuwe organisatie van advisering over winkelplannen, die medio 2015 zijn beslag kreeg met de start van de ADZ. Vooruitlopend hierop is sinds maart 2015 Inretail vertegenwoordigd in de RAC NHZ, waarmee de deskundigheid vanuit de markt werd vergroot.

8. Leden

De RAC NHZ bestond in 2015 uit de volgende leden:

- Voorzitter mw. M.J.F. van Hagen, tot 1 juli 2015;
- Secretaris dhr. M.L. van den Oever, Ruimte en Duurzaamheid Amsterdam, tot 1 juli 2015;
- Secretaris mw. S. Jeurissen, Ruimte en Duurzaamheid Amsterdam, vanaf 1 juli 2015;
- Dhr. G. van der Plas, Stadsregio Amsterdam;
- Dhr. J. Appelman, regio Zuid-Kennemerland (Haarlem), plaatsvervangend voorzitter;
- Dhr. J. van Vliet, Inretail, (maart – mei 2015)
- Dhr. R. Soeterbroek, Inretail (vanaf mei 2015)
- Mw. S. Zorge, Stadsregio Amsterdam (Amstelveen);
- Dhr. C.J. Dippel, gemeente Amsterdam;
- Dhr. M.L. van den Oever, gemeente Amsterdam (vanaf 1 juli 2015);
- Dhr. M. Driessen, regio Zuid-Kennemerland (Haarlemmerliede en Spaarnwoude);
- Dhr. P. Wakkee, Stadsregio Amsterdam (Haarlemmermeer);
- Dhr. J. van der Weerd, Stadsregio Amsterdam (Purmerend);
- Mw. L. Ronner, Stadsregio Amsterdam (Zaanstad);
- Mw. M. Zivkovic-Laurenta, regio Gooi- en Vechtstreek (gewest Gooi- en Vechtstreek);
- Dhr. W. Hol, regio IJmond (Beverwijk);
- Dhr. F. Nagtzaam, MKB Noord-Holland;
- Werkgeversorganisaties: twee vacatures;
- Dhr. R.E. van Kesteren, CNV;
- Consumentenorganisaties: vacature.

De agendacommissie bestond in 2015 uit de volgende leden:

- Voorzitter mw. M.J.F. van Hagen, tot 1 juli 2015;
- Secretaris dhr. M.L. van den Oever, Gemeente Amsterdam, tot 1 juli 2015;
- Secretaris mw. S. Jeurissen, Ruimte en Duurzaamheid Amsterdam, vanaf 1 juli 2015
- Dhr. G. van der Plas, Stadsregio Amsterdam;
- Dhr. J. Appelman, regio Zuid-Kennemerland (Haarlem), plaatsvervangend voorzitter..

N.B. de vertegenwoordigers van de Stadsregio Amsterdam rouleren per vergadering.

9. Wijzigingen

In 2015 deden zich de volgende wijzigingen in de samenstelling van de commissie voor:

Voorzitter mw. Van Hagen legde haar functie per 1 juli neer vanwege de komst van de nieuwe ADZ. Dhr. Van der Linde (voorzitter van de toenmalige RCW) zou de voorzittersfunctie vanaf 1 juli tijdelijk waarnemen tot een definitieve invulling.

De secretaris dhr. M.L. van den Oever werd vanaf 1 juli 2015 opgevolgd door mw. S. Jeurissen. Dhr. Van den Oever zou na 1 juli de functie van vertegenwoordiger van de gemeente Amsterdam in de ADZ gaan bekleden.

Vanaf maart 2015 was branche-organisatie Inretail vertegenwoordigd in de RAC NHZ, in eerste instantie door dhr. Van Vliet. Vanaf mei 2015 nam dhr. Soeterbroek namens Inretail zitting in de RAC NHZ.

10. Begroting

De Provincie Noord-Holland besteedde de werkzaamheden voor het secretariaat van de RAC NHZ uit aan de gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid. De werkzaamheden omvatten onder meer de voorbereiding en verslaglegging van vergaderingen van de agendacommissie en de voltallige commissie; het voorbereiden en opstellen van adviezen over regionale detailhandelsontwikkelingen in het werkingsgebied van de RAC NHZ; zorgen voor afstemming tussen betrokken partijen; het voeren van correspondentie; het opstellen van oplegnotities.

De hiermee gemoede kosten bedroegen in de periode van 1 januari tot en met 1 juli 2015 in totaal € 24.749,-.

Dit bedrag is iets lager ingeschat dan voorgaande jaren. In 2014 is gebleken dat de totale bestedingen lager uitvielen dan eerder was begroot. Enerzijds komt dit doordat minder kosten zijn gemaakt vanwege het kleinere aantal uitgebrachte adviezen en een grotere efficiency door de gezamenlijke vergaderingen met de RCW. Anderzijds zijn vanwege de kortere looptijd van deze offerte geen werkzaamheden geoffreerd voor een jaarverslag en offerte/begroting.

In 2015 is wederom de wens van de Provincie gehonoreerd om de vergaderingen intensiever voor te bereiden, meer te structureren evenals de kwaliteit van aangeleverde informatie bij adviesaanvragen te bevorderen. In de begroting voor de eerste helft van 2015 zijn posten opgenomen voor vergoedingen van werkzaamheden van de voorzitter en voor vergoedingen voor gastsprekers, excursies en dergelijke.

ⁱ Dit gebied omvat de gemeenten Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren, Muiden, Naarden, Weesp, Wijdmeren, Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest, Velsen, Aalsmeer, Uithoorn, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Beemster, Edam-Volendam, Haarlemmermeer, Landsmeer, Oostzaan, Ouder-Amstel, Purmerend, Zeevang, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Haarlem, Haarlemmerliede C.A., Heemstede, Bloemendaal, Zandvoort.